

handle disse Spørgsmaal. Jeg havde Keilighed til for et Dieblit fiden at udtale dette; jeg har kun ment, at det var høist uønskeligt, at Rigsdagen beskæftigede sig med, hvad der var rent kirkelige Anliggender. Derom kunne Meningerne jo være dette, men forsaavidt jeg anser en Sag for at være et rent kirkeligt Anliggende, er jeg jo nødt til at indtage den Stilling, som jeg gjør.

Madjen: Da man atter er kommen ind paa det store Spørgsmaal om at ordne Kirkens Forfatning ved Lov, forekommer det mig, at man først maa klare sig det Spørgsmaal, som saa tidt er blevet opfattet og ogsaa idag, hvad der er Kirkens indre Anliggender og hvad der ikke er det. Jeg vilde i den Henseende formene, at, naar den lovgivende Magt skal gaa ind paa dette Spørgsmaal, saa er Kirkens indre Anliggender kun, hvad der angaar Ordets Forhændelse og Sakramenternes Forvaltning, og hvad der gaar ud derover tror jeg ikke paa nogen Maade kan siges at indeholdes i den Grundlovsparagraph, som omtaler, at Kirkens Forfatning skal ordnes ved Lov, i den Forstand, at Kirken skal have en egen Repræsentation. Hvorvidt det forøvrigt for disse to Ting's Skyld, nemlig Ordets Forhændelse og Sakramenternes Forvaltning, kan være hensigtsmæssigt at danne en særegen Repræsentation for den danske Folkekirke, det skal jeg overlade til enhver Enkelt at bedømme. Jeg tror, at man her maa gaa ud fra, at det større Samfund altid maa have en overveiende Indflydelse overfor det mindre Samfund. Der var jo rigtignok en Tid, da den kristne Kirke ansaas for et kosmopolitisk Samfund, og en Tid, da man mente, at dette Samfund ogsaa skulde beherske Staten, men dette er man kommen mere og mere bort fra. Saa vidt jeg kan forstaa Forholdene nuomstunder, anses Statssamfundet som det Dverste og Kirkesamfundet som noget Indskrænket indenfor Statsamfundet, og derfor tror jeg, at selv om man vilde tilstede Kirkesamfundet indenfor Statsamfundet en vis Frihed inden sit bestemte Omraade, saa maatte det dog altid staa i Statsamfundets Magt at føre Tilsyn med, at Kirkesamfundet ikke griber ud over

sit Omraade. Vil man altsaa indskrænke dette Spørgsmaal om Kirkens Forfatning til de to Ting: Ordets Forhændelse og Sakramenternes Forvaltning, saa tror jeg dog alligevel, at man ved Siden deraf maa overlade det til Statsmagten eller ialtfald til Statsoverhovedet at føre et Tilsyn med, at Kirkesamfundet ikke misbruger sin Myndighed. De to Ting, som vi have behandlet igaar og idag, nemlig Spørgsmaalene om Præsternes Lønning og om Valget af Præsterne, kunne ikke efter min Mening siges at være Ting, der henhøre til Folketirkens indre Anliggender, og derfor antager jeg ogsaa med den høitærede Minister, at det er Spørgsmaal, der bestandig maa afgjøres af den lovgivende Magt; men skal den lovgivende Magt afgjøre disse Spørgsmaal, saa maa den først klare et andet Spørgsmaal, nemlig hvorledes man betragter Præsterne som Embedsmænd, om det er som Statens Embedsmænd eller som Sognemenighedernes Embedsmænd eller som Folketirkens Embedsmænd. Jeg kan ikke være med til at betragte dem som Sognemenighedernes Embedsmænd, thi jeg fjender ingen Lov, siden Grundloven blev givet, som præciserer Sognemenighedernes Omraade, og derfor mener jeg, at Thinget ikke kan gaa ind paa den Betragtning, der saa tidt er fremsat af det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgfreds (Høgsbro), og som gaar ud paa, at Præsten skal betragtes som Sognemenighedens Embedsmand. Vil man derimod betragte Præsten som Folketirkens Embedsmand, saa kommer dette i Strid med, hvad der maatte er udtalt dels af den høitærede Minister og dels af flere ærede Medlemmer her i Salen, at man skal tage Hensyn til den Mening, der gjør sig gjældende i de 1000 Menigheder omkring i Landet; men hidtil har man ikke havt et saadant Begreb om Folketirken, at man strengt taget har kunnet sige, at Folketirken har nogen Embedsmand, og derfor mener jeg, at man heller ikke kan gaa ind paa denne Anskuelse. Der bliver derfor ikke Andet tilbage end at betragte Præsterne som Statens Embedsmænd, og saalænge man skal betragte dem paa denne Maade, forekommer det mig, at det Spørgsmaal, der ligger for idag om Menighedernes